

دانشگاه صنعتی امیرکبیر (پلی تکنیک تهران) دانشکده مهندسی کامپیوتر و فناوری اطلاعات

> پروژه کارشناسی معماری سیستمهای کامپیوتری

طراحی و پیادهسازی سامانه ردیابی مبتنی بر اینترنت اشیا

نگارش ساره سلطانی نژاد

استاد راهنما دکتر بهادر بخشی

استاد داور دکتر مهدی راستی

بهار ۹۸



صفحه فرم ارزیابی و تصویب پایان نامه - فرم تأیید اعضاء کمیته دفاع

در این صفحه فرم دفاع یا تایید و تصویب پایان نامه موسوم به فرم کمیته دفاع- موجود در پرونده آموزشی- را قرار دهید.

نكات مهم:

- نگارش پایان نامه/رساله باید به زبان فارسی و بر اساس آخرین نسخه دستورالعمل و راهنمای تدوین پایان نامه های دانشگاه صنعتی امیرکبیر باشد.(دستورالعمل و راهنمای حاضر)
- رنگ جلد پایان نامه/رساله چاپی کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا باید به ترتیب مشکی، طوسی و سفید رنگ باشد.
- چاپ و صحافی پایان نامه/رساله بصورت پشت و رو(دورو) بلامانع است و انجام آن توصیه می شود.

به نام خدا



تعهدنامه اصالت اثر



اینجانب ساره سلطانی نژاد متعهد میشوم که مطالب مندرج در این پایاننامه حاصل کار پژوهشی اینجانب تحت نظارت و راهنمایی اساتید دانشگاه صنعتی امیر کبیر بوده و به دستاوردهای دیگران که در این پژوهش از آنها استفاده شده است مطابق مقررات و روال متعارف ارجاع و در فهرست منابع و مآخذ ذکر گردیده است. این پایاننامه قبلاً برای احراز هیچ مدرک همسطح یا بالاتر ارائه نگردیده است.

در صورت اثبات تخلف در هر زمان، مدرک تحصیلی صادر شده توسط دانشگاه از درجه اعتبار ساقط بوده و دانشگاه حق پیگیری قانونی خواهد داشت.

کلیه نتایج و حقوق حاصل از این پایاننامه متعلق به دانشگاه صنعتی امیرکبیر میباشد. هرگونه استفاده از نتایج علمی و عملی، واگذاری اطلاعات به دیگران یا چاپ و تکثیر، نسخهبرداری، ترجمه و اقتباس از این پایان نامه بدون موافقت کتبی دانشگاه صنعتی امیرکبیر ممنوع است. نقل مطالب با ذکر مآخذ بلامانع است.

ساره سلطانی نژاد

امضا

نویسنده پایان نامه، درصورت تمایل میتواند برای سیاسکزاری پایان نامه خود را به شخص یا انتخاص و یا ار گان خاصی تقدیم نماید.

سپاس گزاری

نویسنده پایاننامه می تواند مراتب امتنان خود را نسبت به استاد راهنما و استاد مشاور و یا دیگر افرادی که طی انجام پایاننامه به نحوی او را یاری و یا با او همکاری نمودهاند ابراز دارد.

ساره سلطانی نژاد بهار ۹۸

چکیده

در علم فناوری اطلاعات، مفهوم اینترنت اشیا به اشیایی با هویت خاص اطلاق می شود که دارای شناسه منحصر به فرد بوده و توانایی انتقال داده روی شبکه، بدون نیاز به تعامل و دخالت انسان را دارند. در واقع هدف اصلی آن هوشمند سازی اشیا و فراهم آوردن بستری است که از طریق آن، اشیا قادر به ارسال و دریافت اطلاعات با یکدیگر می باشند. در سالهای اخیر فناوری اینترنت اشیا رشد چشمگیری داشته و در زمینههای مختلف توانسته نیازهای متعدد و پیچیدهای را برطرف کند. یکی از این زمینهها ردیابی اشخاص و وسایل نقلیه است.

سیستم موقعیتیابی و ردیابی امکان ارائه راهحلهایی مطمئن برای تامین امنیت افراد و وسایل نقلیه را فراهم آورده است و همچنین تاثیر بسزایی در بهینه شدن کیفیت نظارت و مدیریت ناوگانهای حمل و نقل، حرکت خودروها، افراد (کودکان و سالمندان) و یا هر شی متحرک دیگر دارد. در واقع سامانه ردیابی تکنولوژی است که امکان تعیین موقعیت دقیق و ردیابی افراد، وسایل نقلیه و یا هر جسم متحرک دیگر را با استفاده از متدهای مختلفی مانند سامانه موقعیتایاب جهانی فراهم آورده است. همان طور که گفتیم اینترنت اشیا یک بستر ارتباطی جدید در جهت برقراری ارتباط بین اشیا هوشمند میباشد. معرفی این بستر موجب شده است تا امکانات جدیدی برای حل مسائلی همچون تعیین مکان، ردیابی اشخاص و وسایل نقلیه فراهم گردد. پس یکی از کاربردهایی که می توان برای اینترنت اشیا متصور شد، پیاده سازی سامانه ای است که بتوان توسط آن موقعیت دقیق و مسیر حرکت هر جسم متحرک را در هر زمان تعیین کرد. در این پروژه قصد داریم چنین سامانه ای را پیاده سازی کنیم.

واژههای کلیدی:

موقعیتیاب جهانی، اینترنت اشیا، ردیابی

فهرست مطالب

سفحه		ان	عنو
١	۵	مقدم	١
۶	يم	مفاه	۲
٧	اینترنت اشیا	1-7	
٨	سیر تکامل	7-7	
٩	اكوسيستم اينترنت اشيا	٣-٢	
٩	۲–۳–۲ اکوسیستم		
٩	سیستم ردیابی	4-7	
۱۲	GPS	۵-۲	
١٣	۱-۵-۲ تاریخچه		
14	۲-۵-۲ ساختار جیپیاس		
14	۳-۵-۲ بخش فضایی		
۱۵	۲-۵-۲ کنترل زمینی		
18	۲-۵-۵ دق <i>ت</i> اندازه گیری		
18	۲-۵-۶ کاربردها		
١.٨	ی مورد استفاده در سیستم ردیابی	احداء	w
	مقدمه	اجواد	'
		1-1 - w	
	طراحی و معماری سیستم		
	اجزاء سیستم	7-7	
71	۳-۳-۱ اجزاء سختافزاری		
77	۳-۳-۳ ماژول آردوینو		
74	۳-۳-۳ ماژول 808 SIM 808 ماژول		
74	۴-۳-۳ آنتن GPS		
۲۵	۵-۳-۳ آنتن GSM نتن ۵-۳-۳		
46	المراد والفراء		

48	۳–۳–۳ نرمافزار Arduino IDE
77	google map \Lambda-\mathbf{T}-\mathbf{T}
۲۸	ا پیادهسازی
٣٠	۱-۴ بررسی عملکرد سیستم ردیابی
٣٠	۴-۱-۱ بررسی عملکرد مدار
٣٣	ا جمع بندی و نتیجه گیری
44	۱-۵ پیشنهادات
٣۵	ننابع و مراجع
٣٧	يوست
٣٨	اژهنامهی فارسی به انگلیسی
۴۰	اژهنامهی انگلیسی به فارسی

ىفحە	فهرست اشكال	شكل
۲۰	بلاک دیاگرام سیستم ردیابی	۱-۳
۲۱	معماری سیستم ردیابی پیشنهادی	۲-۳
77	برد آردوینو UNO R3 یا در سالت یا	٣-٣
74	نمایی از قسمت روبرو تراشه SIM 808	۴-۳
74	نمایی از قسمت پشت تراشه SIM 808	۵-۳
78	آنتن GPS	۶_٣
78	مشخصات آنتن GSM	٧-٣
77	آنتن GSM آنتن	۸-۳
77	نمایی از نرمافزار آردوینو	9-4
49	سیستم ردیابی طراحی شده	1-4
	سیستم ردیابی طراحی شده [۹، ۵، ۴]	
٣٢	سیستم ردیابی طراحی شده [۳]	٣-۴

فهرست جداول

صفحه

جدول

فهرست نمادها

مفهوم نماد n فضای اقلیدسی با بعد \mathbb{R}^n n بعدی \mathbb{S}^n M بعدی-m M^m M وی هموار روی برداری هموار روی $\mathfrak{X}(M)$ (M,g) مجموعه میدانهای برداری هموار یکه روی $\mathfrak{X}^{\prime}(M)$ M مجموعه p-فرمیهای روی خمینه $\Omega^p(M)$ اپراتور ریچی Qتانسور انحنای ریمان \mathcal{R} تانسور ریچی ricمشتق لي L۲-فرم اساسی خمینه تماسی Φ التصاق لوى-چويتاي ∇ لاپلاسين ناهموار Δ عملگر خودالحاق صوری القا شده از التصاق لوی-چویتای ∇^* متر ساساكي g_s التصاق لوی-چویتای وابسته به متر ساساکی ∇ عملگر لاپلاس-بلترامی روی p-فرمها Δ

فصل اول مقدمه

مفهوم اینترنت اشیا ۱ به اشیایی با هویت خاص اطلاق می شود که دارای شناسه منحصر به فرد بوده و توانایی انتقال داده روی شبکه، بدون نیاز به تعامل و دخالت انسان را دارند. هدف اصلی آن هوشمند سازی اشیا و فراهم آوردن بستری است که از طریق آن اشیا قادر به ارسال و دریافت اطلاعات با یکدیگر می باشند. اینترنت اشیا به طور گسترده به توسعه قابلیت محاسبه و ارتباطات شبکهای اشیا، دستگاهها، سنسورها یا هر مورد دیگری که به طور معمول به عنوان کامپیوتر در نظر گرفته نمی شود، اشاره دارد. این اشیای هوشمند دارای قابلیت جمع آوری داده از راه دور، تحلیل و مدیریت آنها هستند. [۷]

اینترنت اشیا مجموعه وسیعی از سنسورها و عملگرهایی است که شرایط مختلف محیط را اندازه گیری و پردازش می کنند. در سالهای اخیر فناوری اینترنت اشیا رشد چشمگیری داشته و توانسته در زمینههای مختلف، نیازهای متعدد و پیچیدهای را برطرف کند. به علت گسترش فناوریهای جدید، تولید سنسورهای هوشمند، رشد تکنولوژیهای ارتباطی و پیچیده شدن نیازها، اینترنت اشیا قدرت زیادی پیدا کرده و در زمینههای مختلف از آن استفاده می شود و باعث گسترش سیستمهای هوشمند در محیط شده است. [۱۰] این سیستمها برای اینکه بتوانند اثر مثبتی بر محیط بگذارند باید با یکدیگر در تعامل باشند. فناوریهای مبتنی بر اینترنت اشیا نیازمندیهای متفاوتی در مقایسه با سایر فناوریها دارند. به طور معمول این سیستمها حافظه، توان مصرفی و پهنای باند کمتری نسبت به سایر سیستمها دارند. اکثر سیستمهای هوشمند مبتنی بر باتری هستند و در مکانی دوردست قرار دارند به گونهای که نمیتوان به صورت مداوم هوشمند مبتنی بر باتری هستند و در مکانی دوردست قرار دارند به گونهای که نمیتوان به صورت مداوم که در سطح کلان اجرا می شوند مانند کشاورزی هوشمند، شهر و خانه هوشمند و مسائل ردیابی، مسئله بسیار مهمی است. پروتکلهای ارتباطی بی سیم متعددی وجود دارد که هر کدام ویژگی منحصر به فرد خود را دارند.

یکی از کاربردهای مهم اینترنت اشیا، سامانههای ردیابی است که در فناوریهای مختلف مورد استفاده قرار می گیرد. سیستمهای ردیابی برای اولین بار برای صنعت حمل و نقل به وجود آمدند. از نیازهای اساسی صاحبان این صنعت، بررسی موقعیت وسایل نقلیه است. ابتدایی ترین سیسبتمهای ساخته شده برای یافتن موقعیت، سیسبتمهای غیر فعال بودند که اطلاعات را در حافظهای ذخیره می کردند و دسترسی به آنها تنها زمانی ممکن بود که وسیله نقلیه در دسترس باشد. این نوع سیستمها برای کاربردهای بلادرنگ مناسب نیستند چون در این کاربردها نیاز است اطلاعات بلافاصله در اختیار کاربر قرار بگیرد. برای برطرف کردن این نیاز، سیستمهای فعال به وجود آمدند که با استفاده از یک سختافزار تعبیه شده در وسیله نقلیه و سرور ردیابی از راه دور این امکان را فراهم می کنند.

Internet of Things (IOT)

امروزه امنیت افراد و وسایل نقلیه تبدیل به یک نگرانی همگانی شده است. سیستم موقعیتیابی و ردیابی امکان ارائه راهحلهایی مطمئن برای تامین امنیت افراد و وسایل نقلیه را فراهم آورده است و همچنین تاثیر بسزایی در بهینه شدن کیفیت نظارت و مدیریت ناوگانهای حمل و نقل، حرکت خودروها، افراد (کودکان و سالمندان) و یا هر شی متحرک دیگر دارد. در واقع سامانه ردیابی تکنولوژی است که امکان تعیین موقعیت دقیق و ردیابی افراد، وسایل نقلیه و یا هر جسم متحرک دیگر را با استفاده از متدهای مختلفی مانند سامانه موقعیتیاب جهانی ۲ میسر میسازد، البته شایان ذکر است که گاهی همین مشخص بودن موقعیت افراد و وسایل نقلیه در کنار تمام مزیتهایی که دارد، خطرات امنیتی را برای آنها ایجاد می کند. [۹]

امنیت در سیستم حمل و نقل تنها به حمل و نقل عمومی منتهی نمی شود. بلکه از مهم ترین نگرانی های صاحبان وسایل نقلیه شخصی، اطمینان از امنیت وسیله نقلیه آن ها است. سیستم های ردیابی در پیشگیری از سرقت یا یافتن وسیله سرقت شده می توانند کمک کنند. پلیس نیز با استفاده از اطلاعاتی که سیستم ردیابی تعبیه شده در وسیله نقلیه ارسال می کنبد می توانبد موقعیت را تشخیص بدهد.

علاوه بر وسایل نقلیه، سیستمهای ردیابی در کاربردهای نظارت از راه دور و نظارت بر محیط زیست نیز نقش مهمی دارند. به عنوان مثال ردیابی حیوانات، انسانها و موقعیتیابی اشیا از کاربردهای این سیستم میباشد. در مثال نظارت بر انسانها، این سیستم برای افراد سالمند که دارای بیماریهای خاص چون آلزایمر هستند و احتمال گم کردن مسیر برای آنها بالا است، یا برای امنیت کودکان میتواند بسیار مفید باشد. خانوادهها میتوانند از این سیستم برای یافتن موقعیت سالمند یا کودک خود استفاده کنند. سیستمی که در این پروژه پیادهسازی کردهایم میتواند در موارد مختلف مورد استفاده قرار بگیرد.

اینترنت اشیاء یک بستر ارتباطی جدید در جهت برقراری ارتباط بین اشیا هوشمند میباشد. معرفی این بستر موجب شده است تا امکانات جدیدی برای حل مسائلی همچون تعیین مکان و ردیابی اشیا متحرک از حمله وسایل نقلیه در سطح یک شهر، منطقه یا کشور فراهم گردد. اینترنت اشیا یک بستر ارتباطی جدید است که به سرعت در حال بدست آوردن راهکارهایی در رابطه با سناریوی ارتباط از راه دور میباشد و انتظار میرود که مبادله اطلاعات در رابطه با هر شی در شبکههای زنجیرهای منابع جهانی را آسان کند، شفافیت را افزایش دهد و کاراییشان را بالا ببرد. به طور گسترده اینترنت اشیا میتواند به عنوان ستون اصلی سیستمهای فراگیر و فعال سازی محیطهای هوشمند برای سادگی در تشخیص و شناسایی اشیا و بازیابی اطلاعات از اینترنت در هر زمان و در هر مکان به کار برده شود.

از یک دیدگاه مفهومی، اینترنت اشیا متکی بر سه اصل مرتبط با توانایی اشیا هوشمند است: ۱-

Global Positioning System (GPS)⁷

قابلیت شناسایی (هر چیزی خود را شناسایی کند) ۲- قابلیت انتقال (هر چیزی دست به انتقال میزند) ۳- قابلیت تعامل (هر چیزی دست به تعامل میزند) یا در میان خودشان و یا با کاربران نهایی یا سایر نهادهای فعال در شبکه. اشیا معمولا یا به صورت منحصر به فردو یا به عنوان عضوی از یک رده شناسایی میشوند.

یکی از مسائل مطرح امروزی، ردیابی بیدرنگ اشیا متحرک میباشد که به ردیابی بیدرنگ موقعیت فعلی یک شی متحرک معین اشاره دارد. سیستم ردیابی اشیا متحرک یک راه حل برای بسیاری از مشکلات از جمله مساپل امنیتی است. تکنولوژی است که برای مشخص کردن موقعیت شی مورد استفاده قرار میگیرد.

همانطور که گفتیم اینترنت اشیا یک بستر ارتباطی جدید در جهت برقراری ارتباط بین اشیا هوشمند می باشد. معرفی این بستر موجب شده است تا امکانات جدیدی برای حل مسائلی همچون تعیین مکان، ردیابی اشخاص و وسایل نقلیه فراهم گردد. پس یکی از کاربردهایی که می توان برای اینترنت اشیا متصور شد، پیاده سازی سامانه ای است که بتوان توسط آن موقعیت دقیق و مسیر حرکت هر جسم متحرک را در هر زمان تعیین کرد. در این پروژه قصد داریم چنین سامانه ای را پیاده سازی کنیم.

در این پروژه قصد داریم به ساخت یک سیستم ردیابی بپردازیم که قادر است موقعیت دقیق و مسیر حرکت یک شی متحرک را مشخص کند. در انجام این پروژه ارتباط ما به صورت یک طرفه خواهد بود به این صورت که به طور پیوسته مختصات مکانی شی متحرک توسط ماژول جی پی اس آاندازه گرفته و به یک سرور فرستاده می شود. این ماژول به طور پیوسته با ماهواره برای گرفتن مختصات مکانی در ارتباط است. دادههای GPS به آردوینو فرستاده می شود. در نهایت مودم جی اس ام آاین اطلاعات را برای سرورهای نرمافزاری پس از دریافت اطلاعات، آنها را تحلیل می کنند و درخواستی از سمت سرور نخواهیم داشت و ارتباط ما به صورت یک طرفه خواهد بود. در این قسمت پروژه یک نرمافزار تحت وب توسعه داده خواهد شد تا بتواند اطلاعات ارسالی را پردازش و ذخیره کند و در انتها اطلاعات ذخیره شده را به صورت قابل نمایش برای کاربران تبدیل کند. در واقع برنامه کاربردی نوشته شده با استفاده از دادههای ذخیره شده، موقعیت را در نقشه نمایش می دهد. از این طریق میتوان موقعی کنونی شی یا شخص مورد نظر را پیدا کرد. برای نمایش موقعیت نیز از نقشه ...

در ادامهی این پایاننامه، در فصل دوم درباره مفاهیم مورد استفاده در این پروژه صحبت می کنیم

GPS[₹]

Global system for mobile communication^{*}

و در فصل سوم معماری کلی سیستم ردیابی و اجزا تشکیل دهنده آن و سپس در فصل چهارم شیوه پیادهسازی این سیستم با استفاده از اجزا معرفی شده در فصل سوم را بیان می کنیم. در پایان نیز درباره نتایج پیادهسازی سیستم و کارهایی که در آینده مبتنی بر این پروژه میتوان انجام داد صحبت می کنیم.

فصل دوم مفاهیم

۱-۲ اینترنت اشیا

اینترنت اشیا که از آن به عنوان "انقلاب صنعتی جدید" یاد می شود، به دلیل تغییری که در شیوه زندگی، کار، سرگرمی و مسافرت مردم و ... ایجاد کرده، تعاملات بین دولتها و دنیای پیرامون شان را با دنیای مجازی و تکنولوژی نیز دگرگون ساخته است. ورود دستگاه اتومبیل با مجموعه ای از نرمافزارهای کاربردی جهت ایجاد تعامل بین کاربر، خانه ها و ساختمان های هوشمند، امکان پخش موسیقی تنها با ادای چند کلمه و هزاران کاربرد دیگر در مدیریت هوشمند شهر، حمل و نقل، کشاورزی، صنایع دفاعی، صنعت بیمه، صنایع مربوط به نفت، گاز و معدن، مدیریت انرژی، پایش و امنیت اماکن عمومی و خصوصی، خرده فروشی، بانکها، بهداشت و درمان، هتل داری، مهر تاییدی بر اهمیت اینترنت اشیا است.

اینترنت اشیا، برای نخستین بار در سال ۱۹۹۹ توسط کوین اشتون مورد استفاده قرار گرفت و جهانی را توصیف کرد که در آن هر چیزی، از جمله اشیا بیجان، برای خود هویت دیجیتال داشته باشند و به کامپیوترها اجازه دهند تا آن ها را سازماندهی و مدیریت کنند.

در سالهای بعد، تعاریف دیگری از اینترنت اشیا توسط افراد و شرکتهای مختلف ارائه گردید. اینترنت اشیا مفهومی جدید در دنیای فناوری و ارتباطات است که به طور خلاصه می توان گفت، اینترنت اشیا فناوری مدرنی است که در آن برای هر موجودی (انسان، حیوان و یا اشیا) قابلیت ارسال داده از طریق شبکههای ارتباطی، اعم از اینترنت یا اینترانت، فراهم می گردد. در این فناوری، اشیا پیرامون ما قادرند از محیط اطراف خود دادههای مفیدی را از طریق حسگرهای مختلف جمعآوری کرده و آنها را برای پردازش و اتخاذ تصمیمات لازم به یک سیستم مرکزی منتقل کنند. در واقع ایده کلی فناوری اینترنت اشیا دریافت، ذخیرهسازی و ارسال اطلاعات از محیط به منظور تحلیل آنها و در نهایت ارائه خدمات بهتر و هوشمندتر به کاربر نهایی است. به عبارتی اینترنت اشیا را می توان به عنوان تکامل بعدی اینترنت دانست که جهش بزرگی در توانایی جمعآوری، تحلیل و توزیع داده دارد.

اینترنت اشیا یک شبکه داخلی متشکل از دستگاههای فیزیکی، وسایل نقلیه، ساختمانها، سایر موارد الکترونیکی، نرمافزارها، حسگرها، محرکها و یک اتصال به شبکه که اشیا را به جمعآوری و تبادل دادهها قادر میسازد، میباشد. در سال ۲۰۱۳ میلادی استانداردهای جهانی، برای اینترنت اشیا تعریف "زیرساختهای جامعه اطلاعاتی" را مطرح کردند. اینترنت اشیا امکان حس و کنترل شدن اشیا از راه دور را با استفاده از زیرساخت شبکه فراهم میسازد، فرصت ادغام مستقیم دنیای فیزیکی با سیستمهای کامپیوتری را بالا میبرد و در نتیجه بهبود بهرهوری، دقت و سود اقتصادی را علاوه بر کاهش دخالت انسان به همراه دارد.

۲-۲ سیر تکامل

تغییراتی که در تعامل و ارتباطات بین موجودیتهای (اشیای) موجود در جهان، در طول زمان (قبل از ظهور اینترنت، بعد از ظهور آن تا مطرح شدن ایده اینترنت اشیا) بوجود آمده، در شکل ۲-۱ به تصویر کشیده شده است:

تکام در ارتباطات شامل مراحل زیر است:

- ۱. قبل از اینترنت: ارتباط انسان با انسان
- ۲. اینترنت محتوا: وب نسل ۱ بر روی بستر شبکههای IP
- ۳. اینترنت سرویس: وب نسل ۲ و امکان تولید محتوا توسط کاربران
 - ۴. اینترنت افراد: شبکهها و رسانههای اجتماعی
 - ۵. اینترنت اشیا: اتصالات ماشین به ماشین

ارتباطات ماشین به ماشین اصطلاحی است که برای توصیف هر فناوری که دستگاههای شبکه را قادر به تبادل اطلاعات و انجام برخی عملیات بدون دخالت انسان میکند، به کار گرفته میشود. در واقع به عنوان بخشی از اینترنت اشیا در نظر گرفته میشود. پیشبینیها نشان میدهد که تعداد اتصالات اینترنت اشیا در سالهای آینده رشد قابل توجهی خواهد داشت.

مفاهیم مرتبط به اینترنت اشیا سالها قبل توسط مارک ویسر در شرکت زیراکس مطرح شده بود و در قالب حوزه پردازش فراگیر در حال رشد بود. هدف حوزه پردازش فراگیر شکل گیری جهانی است که در آن اشیا اطراف ما (که به طور روزمره با آنها سر و کار داریم) دارای قدرت پردازش بوده و به صورت بیسیم یا کابلی با شبکه جهانی در ارتباط باشند. دورنمای دیدگاه اولیه مارک ویسر دستیابی به سیستمهای شبکهای در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات است که نهفته در محیط پیرامون، پنهان از دید کاربر و خودکار هستند. چنین سیستمهای کاربر و فعالیتهایش را دنبال کرده و به نیازمندیهای آن پاسخ میدهد. لذا به عبارتی کاربر را قادر میسازد با محیط فیزیکی اطرافش سازگار شود و سرویس هوشمندتری را دریافت کند.

M2M[\]

Y-Y اکوسیستم اینترنت اشیا

۲–۳–۲ اکوسیستم

با توجه به تعاملی که اینترنت اشیا بین عناصر و اشیا متنوع ایجاد کرده و با درنظر گرفتن این موضوع که فناوریهای اینترنت اشیا مختص یک صنعت و یا زنجیره تامین خاصی نیستند، این مسئله باعث ایجاد روابط پیچیدهای میشود که شامل تعداد زیادی از بازیگران خواهد بود. در این صورت بایستی با استفاده از مفهوم اکوسیستم، به این شرایط پیچیده سامان بخشید. به عنوان مثال، اکوسیستم پیشنهادی شرکت IDC برای اینترنت اشیا در شکل ۲-۲ قرار داده شده است:

هدف اینترنت اشیا قابلیت بخشی به اشیا برای ارتباط با هم در همه جا، هر زمان و با هر وسیله، راه و شبکه ارتباطی است. با این وجود اینترنت اشیا، تعامل چند دنیا است که دارای اجزای مختلفی است که خود حاصل تعامل سه دنیا است و گاها از این سه دنیا تحت عنوان اجزای اینترنت اشیا نیز یاد می شود که عبار تند از:

- ۱. دنیای دیجیتال
- ۲. دنیای سایبری
- ۳. دنیای فیزیکی واقعی

۲-۲ سیستم ردیابی

همانطور که گفتیم اینترنت اشیا چهارچوبی است که در آن هر شی دارای قابلیت اتصال به اینترنت است. این اتصال به اینترنت دستگاههای محاسباتی تعبیه شده در هر شی، آن را قادر به ارسال و دریافت اطلاعات میکند. اینترنت اشیا به طور گسترده به گسترش ارتباط شبکهای و قابلیت محاسبه اشیا، دستگاهها، حسگرها و هر چیزی که به طور عادی کامپیوتر حساب نمی شود، اشاره دارد. کوین اشتون، پدر اینترنت اشیا، اشاره میکند که "اطلاعات و دادهها راه عالی برای کاهش هدرروی و افزایش بهرهوری میباشد و این دقیقا آن چیزی است که اینترنت اشیا فراهم میکند." این اشیا هوشمند دارای حداقل نیاز انسان برای تولید، مبادله و محاسبه داده میباشند. زمینههای کاربرد تکنولوژی اینترنت اشیا روز به روز در حال افزایش است. یکی از کاربردهای اینترنت اشیا در ردیابی وسایل نقلیه است. [۶۰ ۷]

انتظار میرود تعداد کل وسایل نقلیه روز به روز افزایش یابد با توجه به اینکه مالکیت آنها برای افراد با توحه به اقتصاد رو به رشد کشورهایی مثل چین و هند، مقرون به صرفه میباشد. اما با این وجود کمبود سیستم ردیابی همچنان حس میشود. چنین سیستمی در زمینههای مختلفی از چمله امنیت خودرو شخصی، وسایل نقلیه عمومی، مدیریت ناوگان و ... کاربرد دارد. [۸] امروزه سیستمهای ردیابی مختلفی در بازار وجود دارد اما آنها دارای کاربرد مشخص، ناحیه کاری مشخص و عمدتا هم بسیار هزینهبر میباشند. [۲] بنابراین سیستم ردیابی طراحی شده برای امنیت خودرو برای مدیریت ناوگان مناسب نمیباشد. [۱۱] پس باید سیستمی را پیادهسازی کنیم که به راحتی برای کاربردهای مختلف قابل استفاده و مقرون به صرفه باشد.

همانطور که اشاره کردیم سیستم ردیابی راه حلی برای مدیریت ناوگان و امنیت اشیا متحرک از جمله افراد، وسایل نقلیه و ... میباشد. این تکنولوژی برای مشخص کردن مکان شی متحرک در هر زمان از متدهای مختلفی مثل سیستم موقعیت یاب جهانی 7 که به ماهوارههای اطراف پایگاه زمین متصل میباشد، استفاده می کند. سیستمهای ردیابی مدرن از تکنولوژی GPS برای مانیتور و موقعیت یابی وسایل نقلیه در هر کجای زمین استفاده می کنند. این سیستم ردیابی در داخل خودرو یا هر شی متحرکی که میخواهیم آن را ردیابی کنیم، قرار می گیرد و امکان موقعیت یابی در هر لحظه را فراهم می آورد و اطلاعات لازم برای ردیابی را در اختیار افراد می گذارد. این سیستم یک دستگاه ضروری برای ردیابی اشیا متحرک مخصوصا وسایل نقلیه است که صاحبان آنها بتوانند هر زمان وسیله نقلیه خود را ردیابی کنند. هم چنین از این سیستم می توان برای ردیابی و پیدا کردن وسایل دزدیده شده استفاده نمود. داده جمع آوری شده از طریق این سیستم را می توان بر روی نقشه الکترونیکی از طریق اینترنت یا نرمافزارهای کاربردی مشاهده نمود.

سیستم ردیابی متشکل از اجزای سختافزاری و نرمافزاری است که با کمک آنها می توان شی مورد نظر را ردیابی کرد. این سیستم از سه بخش اصلی تشکیل شده است: شی متحرک، بخش سختافزاری و بخش نرمافزاری. بخش سختافزاری متشکل از برد آردوینو، GPS و GSM Modem در داخل شی که قراره ردیابی شود، قرار می گیرد. این بخش سیگنال حاوی مختصات مکانی و زمانی است را به کمک آنتن GPS از ماهواره دریافت می کند. مودم GSM این اطلاعات را به سرور می فرستد که پس از دریافت و تحلیل بر روی نقشه می توان مسیر حرکت را مشاهده نمود.

یکی از نگرانیهای اصلی صاحبان وسیله نقلیه، امنیت آنها میباشد. از این رو همواره به دنیال سیستم امنیتی جدید و کارآمد هستند. با پیشرفت تکنولوژی امروزه قادر خواهیم بود در هر زمان وسیله

نقلیه را ردیابی و موقعیت آن را در هر لحظه مشاهده کنیم. سیستم ردیابی با استفاده از ردیابی کردن فعالیتهای وسیله نقلیه در بازههای زمانی مشخص کمک بسزایی در تامین امنیت آنها کرده است. این سیستم از GPS برای پیدا کردن اطلاعات مربوط به مکان هر شی استفاده می کند و سپس این اطلاعات برای نمایش مسیر حرکت به سرور فرستاده می شوند.

بخش سختافزاری سیستم ردیابی در داخل وسیله نقلیه به نحوی قرار می گیرد که از بیرون آن قابل مشاهده نباشد. درواقع به عنوان یه بخش پنهان شده عمل می کند که به طور مداوم مختصات مکانی شی را به سرور می فرستد. در سمت سرور برنامه کاربردی تحت وب توسعه داده می شود که این امکان را فراهم می کند مسیر حرکت شی را بر روی نقشه مشاهده کرد.

سیستم ردیابی بزرگترین پیشرفت تکنولوژی در زمینه تامین امنیت میباشد. این سیستم صاحبان وسال نقلیه را قادر میسازد بتوانند از راه دور در هر زمانی وسیله نقلیه خویش را ردیابی کنند.

سیستم ردیابی همچنین به عنوان دستگاه پیشگیری از سرقت و بازیابی وسیله نقلیه در میان مردم مشهور شده است. وقتی وسیله نقلیه دزدیده می شود، اطلاعات ارسال شده توسط سیستم ردیابی را می توان در اختیار پلیس گذاشت تا آنها به راحتی با دنیال کردن سیگنالهای دریافتی موقعیت علی وسیله نقلیه موردنظر را پیدا کنند.

سیستم ردیابی زمانی که به عنوان یک سیستم امنیتی مورد استفاده قرار می گیرد، می تواند حایگرین مناسبی برای سیستمهای هسشدار دهنده سنتی خودروها باشد. برخی از سیستمهای ردیابی قادر هستند از راه دور وسیله نقلیه را کنترل کنند که این کنترل شامل قفل کردن در خودرو و خاموش کردن موتور آن در موارد اضطراری می باشد. با توجه به پیشرفت روزافزون تکنولوژی، سیستم ردیابی قادر هستند که حرکت غیر عادی وسیله نقلیه را تشخیص داده و به صاحب آن هشدار دهند.

سیستم ردیابی در داخل شی که قرار است آن را ردیابی کنیم، قرار می گیرد. این شی از طزیق یک تلفن همراه که به کاربر امکان ارتباط از راه دور با سیستم تعبیه شده را فراهم می کند. سیستم ردیابی از یک سیم کارت برای ارسال و دربافت پیام کوتاه استفاده می کند. کاربر می تواند با استفاده از تلفن همراه خویش یک پیام کوتاه به سیم کارت تعبیه شده در سیستم ردیابی بفرستد و از طریق بتواند وسیله نقلیه خود را ردیابی کند.

به طور کلی عملکرد سیستم ردیابی را میتوان دو بخش کرد:

- ١. رديابي وسيله نقليه
- ٢. تامين امنيت وسيله نقليه

این سیستم از یک آنتن GPS تشکیل شده است که ردیابی واقعی شی را ممکن میسازد. مودم GSM که مستقیما به میکروکنترلر متصل است امکان ارسال و دریافت پیام کوتاه و فرستادن داده به سرور را فراهم میکند. این مودم اطلاعات را دریافت میکند و آن را به تلفن همراه کاربر که با آن تقاضا دریافت موقعیت مکانی را کرده بود، میفرستد. این اطلاعات شامل طول جغرافیایی ^۱، عرض جغرافیایی ^۵ به همراه یک لینک میباشد که با کلیک کردن بر روی آن میتوان موقعیت شی را بر روی نقشه مشاهده کرد.

GPS D-Y

سیستم موقعیتیاب جهانی توسط دولت و ارتش ایالت متحده آمریکا طراحی شد که از آن برای اهداف نظارتی استفاده می کردند. GPS توسط وزارت دفاع ایالات متحده آمریکا و دکتر ایوان 7 به عنوان سیستم ناوبری ماهوارهای اختراع شد.

سیستم موقعیتیاب جهانی منظومهای متشکل از ۲۴ ماهواره است که زمین را دور میزند و در هر مدار ۴ ماهواره قرار دارد. راکتهای کوچکی نیز ماهوارهها را در مسیر صحیح نگاه میدارد. به این ماهوارهها نوستار نسز گفته میشود. شناسایی موقعیت جغرافیایی بین ۱۰ تا ۱۰۰ متر را مکانپذیر میسازد. این ماهوارهها از محاسبات ریاضی سادهای برای پخش اطلاعات استفاده میکنند که به عنوان طول و عرض و ارتفاع جغرافیایی، توسط گیرندههای زمین ترجمه شدهاند.

سیستم جیپیاس بدون وابستگی به گیرندههای تلفن یا اینترنت عمل می کند، اگر چه با این فناوریها می توان اطلاعات دریافتی از این سیستم موقعیتیابی را مناسب تر و کاربردی تر کرد. سیستم جیپیاس می تواند تواناییهای حیاتی در زمینه موقعیتیابی برای کاربران نظامی، مدنی یا کاربران عادی در سراسر جهان فراهم کند.

پروژه جیپیاس در سال ۱۹۷۳ و توسط ایالات متحده، برای غلبه بر محدودیتهای سیستمهای موقعیتیابی پیشین شروع شد. وزارت دفاع آمریکا سیستمی را توسعه داد که به شکل پیشفرض ۲۴ ماهواره را به کار میبرد. طراحی و توسعه و پشتیبانی این سیستم بر عهده وزارت دفاع ایالات متحده است.

جیپیاس در تمام شرایط بهصورت ۲۴ ساعت در شبانهروز و در تمام دنیا قابل استفاده است و

Longitude*

Latitude[∆]

^{0000 00.9}

هیچ گونه بهایی بابت این خدمات اخذ نمی شود. ماهواره های جی پیاس، هر روز دو بار در یک مدار دقیق دور زمین می گردند و سیگنال های حاوی اطلاعات را به زمین می فرستند.

سیستمهای مشابهی نیز وجود دارند که در حال استفاده یا طراحی هستند. سیستم روسی گلوناس مهم ترین آنها است که تقریباً همزمان با جیپیاس تکامل یافته اما از سال ۲۰۰۸ به بهرهبرداری کامل رسیده است. اتحادیه اروپا، هند و چین نیز هر یک سیستمهای مشابهی را در دست توسعه دارند.

۱-۵-۲ تاریخچه

از اوایل دهه ۶۰ میلادی، نیروی هوایی و نیروی دریایی آمریکا همواره در حال مطالعه یا اقدام جهت دستیابی به یک سیستم ناوبری ماهوارهای بودهاند. نیروی دریایی دو طرح عمده Transit و در دست اقدام داشتهاست. Transit توسط آزمایشگاههای فیزیک کاربردی جان هاپکینز طراحی و در سال ۱۹۶۴ به حالت عملیاتی درآمد. این سیستم اکنون اطلاعات ناوبری سطح را به صورت دو بعدی (طول و عرض جغرافیایی) و بر مبنای اصول شیفت داپلر برای کاربران دریانوردی فراهم میآورد. سیستم Timation طرحی تحقیقاتی با فناوری پیشرفته از آزمایشگاه تحقیقات نیروی دریایی آمریکا بود که یک سیستم ناوبری دو بعدی (طول و عرض جغرافیایی) را بر مبنای زمانسنجی دقیق ارائه می کرد. در همین دوره زمانی، نیروی هوایی نیز تحقیقات پژوهشی را برای ارائه یک سیستم ناوبری سه بعدی (طول و عرض جغرافیایی و ارتفاع) انجام می داد. این سیستم بر مبنای فاصله یابی ماهواره ای به کمک «دنبالههای دیجیتال قابل تکرار» و «نویز شبه تصادفی» پایه ریزی شده بود

اولین ماهواره جیپیاس در سال ۱۹۷۸ با موفقیت به فضا پرتاب شد. هدف اصلی و اولیه از طراحی جیپیاس، اهداف نظامی بوده اما از سال ۱۹۸۰ به بعد برای استفادههای غیرنظامی نیز در دسترس قرار گرفت. این سیستم در سال ۱۹۹۵ و با تکمیل تعداد ماهوارهها به توان پیشبینی شده نهایی خود دست یافت. افتخار اختراع این سیستم به راجر ال استون، ایوان ای گتینگ و برادفورد پارکینسون از آزمایشگاه فیزیک پیشرفته ایالات متحده تعلق دارد.

پیشرفتهای تکنولوژیکی و نیازهای جدید باعث تمایل زیادی برای ارتقا و مدرنیزه کردن سیستم موجود و توسعه نسل جدید ماهوارهها با عنوان جیپیاس بلوک ۳ آ و نسل جدید سیستمهای کنترل عملیاتی شدهاند. این تغییرات از سال ۱۹۹۸ با دستور کاخ سفید شروع شدند و در سال ۲۰۰۰ با تصویب کنگره آمریکا شروع به عملیاتی شدن کردند و در نهایت به جیپیاس نسل سوم خواهند انجامید.

۲-۵-۲ ساختار جی پیاس

جیپیاس فعلی از سه بخش اساسی تشکیل شدهاست. این سه بخش اصلی عبارتند از: بخش فضایی، بخش کنترل و بخش کاربر. قسمتهای کنترل و فضایی توسط نیروی هوایی ایالات متحده آمریکا پایه گذاری شده و توسعه یافتهاند و اکنون نیز به کار خود ادامه می دهند. امواج منتشر شده از فضا توسط ماهوارههای جیپیاس، توسط گیرندههای جیپیاس دریافت می شوند؛ این گیرندهها به وفور در اختیار انواع کاربران قرار دارند و برای محاسبه کردن موقعیت سه بعدی (طول و عرض جغرافیایی و ارتفاع) محل مورد نظر و زمان به کار می روند.

- بخش فضایی: از ۲۴ تا ۳۲ ماهواره تشکیل شده است که در مدار میانی زمین قرار گرفتهاند و همچنین شامل تأسیساتی هم میشود که برای آمادهسازی و پرتاب آنها به کار میروند.
- بخش کنترل: از یک ایستگاه اصلی کنترل زمینی، یک ایستگاه اصلی کنترل زمینی دیگر به عنوان پشتیبان، یک میزبان آنتنهای اختصاصی و اشتراکی برای سیستم و ایستگاههای پایش تشکیل شدهاست.
- بخش کاربری: از صدها هزار کاربر نظامی آمریکایی و متحدان آن که از جیپیاس کدگذاری شده برای تعیین موقعیت دقیق استفاده می کنند و صدها میلیون کاربر مدنی، عمومی یا علمی تشکیل شدهاست که از امکانات موقعیت یابی استاندارد استفاده می کنند.

۲-۵-۳ بخش فضایی

بخش فضایی از ماهوارههای مستقر در مدار زمین تشکیل شده است که به اختصار ماشینهای فضایی نیز نامیده میشوند. در طراحی اولیه جیپیاس بیست وچهار ماشین فضایی مورد نیاز بود که در هشت مدار دایرهای و در هر مدار حداکثر سه ماهواره قرار می گرفتند. بعدها این طرح تبدیل به شش مدار شد و در هر مدار حداکثر چهار ماشین فضایی در نظر گرفته شد.

نقشه شش مداری حداکثر ۵۵ درجه انحراف مداری دارد که هر مدار ۶۰ درجه فاصله از گره نزولی دارد. زمان مداری نصف یک روز نجومی است؛ معنی آن این است که روزانه حدود ۱۱ ساعت و ۵۸ دقیقه طول می کشد تا ماهواره از روی مکان قبلی یا تقریباً نزدیک آن عبور کند.

مدارها به شکلی تنظیم شدهاند که در تمام ساعات شبانه روز و تقریباً از تمام نقاط سطح زمین، حداقل β ماهواره در خط دید باشند. برای تحقق این موضوع فاصله یکسانی برای ماهوارههای موجود در

مدار مشترک در نظر گرفته نشده است. اگر ساده تر در نظر بگیریم فاصله زاویه ای بین بین ماهواره ها به این شکل است: ۳۰، ۱۰۵، ۱۲۰، ۱۰۵ درجه که در مجموع ۳۶۰ درجه می شود.

ارتفاع مداری حداکثر حدود ۲۰۲۰ کیلومتر است، یعنی شعاع مداری حداکثر ۲۶۶۰۰ کیلومتر است. هر ماشین فضایی، در هر روز نجومی دو بار و همان مسیر قبلی را نسبت به زمین میپیماید. این مسئله مخصوصا هنگام ارتقا و تکمیل سیستم خیلی کمک کننده بود چرا که حتی فقط با ۴ ماهواره و جاگیری صحیح، هر چهار ماهواره در طی چند ساعت، از یک نقطه خاص قابل رویت بودند. برای عملیاتهای نظامی، تکرار گذرهای زمینی از یک منطقه میتواند منجر به اطمینان از پوشش خوب منطقه نبرد باشد. در فوریه ۲۰۱۶، ۳۲ ماهواره در سیستم جیپیاس حضور داشتند که ۳۱ عدد از آنها فعال بودند. ماهوارههای اضافی دقت محاسبات گیرندههای جیپیاس برای اندازه گیریهای دقیق را افزایش میدهند. با افزایش تعداد ماهوارهها چینش آنها در مدارها به شکل ناهمسانی تغییر کرد. مزیت این شکل از چینش نسبت به فرم استاندارد این است که در صورت از دست رفتن یکی از ماشینها فضایی (عدم کارکرد صحیح)، در دسترس بودن سیستم کاهش نمی یابد و هنوز مورد اعتماد باقی میماند. با وضعیت فعلی از هر نقطه زمین و در هر زمانی در حدود ۹ ماهواره به شکل همزمان در خط دید قرار دارند. این امر فعلی از هر نقطه زمین و در هر زمانی در حدود ۹ ماهواره به شکل همزمان در خط دید قرار دارند. این امر باعث افزایش قابل توجه اعتماد به دقت، نسبت به حضور حداقل ۴ ماهواره، برای تعیین مکان می شود.

۲–۵–۲ کنترل زمینی

بخش کنترل این بخش شامل ایستگاههای کنترل زمینی است که دارای مختصات معلوم هستند و موقعیت آنها از طریق روشهای کلاسیک تعیین موقعیت نظیر روش تعیین فواصل بلند توسط کوازارها و روش فاصله سنجی ماهوارهای با امواج لیزر بدست آمده است. این ایستگاهها وظیفه تعقیب چندجملهای ریاضی به طریق کمترین مربعات، پارامترهای مداری و موقعیت ماهوارهها را نسبت به یک سیستم مختصات ژئودتیک ژئوسنتریک (مبدأ سیستم مختصات تقریباً در مرکز زمین قرار دارد) محاسبه مینماید. تعداد این ایستگاههای زمینی ۵ عدد است که ایستگاه اصلی با نام کلرادو اسپرینگ در آمریکا قرار دارد و ۴ ایستگاه فرعی دیگر در نقاط دیگر کره زمین مستقر هستند. آخرین بخش از سیستم جیپیاس، قسمت کاربران سیستم است که خود شامل دو بخش است:

- ۱. آنتن دریافت کننده اطلاعات ارسالی از ماهوارهها
- ۲. گیرنده (پردازش کننده اطلاعات دریافتی و تعیین کننده موقعیت محل آنتن)

نرمافزار و ریزپردازنده داخل گیرنده فاصله بین آنتن زمینی تا ماهوارههای مرتبط با گیرنده را تعیین می کند سپس با استفاده از حداقل ۴ ماهواره موقعیت طول، عرض و ارتفاع محل استقرار آنتن یا همان گیرنده تعیین می شود. نکته مهمی که می بایست مورد توجه قرار گیرد این است که ارتفاعی که جی پی اس به ما می دهد با ارتفاع موجود در نقشه ها و اطلسها فرق می کند. ارتفاع جی پی اس نسبت به سطح مبنایی به نام بیضوی است در حالی که ارتفاع موجود در نقشه ها ارتفاع اور تومتریک است که از سطح دریاهای آزاد محاسبه می گردد. مقدار این اختلاف در بیش ترین حالت در حدود ۱۰۰۰ متر است.

۲–۵–۵ دقت اندازهگیری

دستگاههای جیپیاس انواع گوناگونی دارند و در وسایل مختلفی استفاده میشوند؛ ولی یکی از جاهایی که بیشتر در آن استفاده میشود گوشیهای موبایل است که دقت آن در شرایط مختلف متفاوت است. به عنوان مثال:

- فضای باز: ۳ تا ۷ متر
- داخل ماشین: ۵ تا ۱۰ متر
- داخل خانه دو طبقه: ۲۰ تا ۵۰ متر
- داخل آیارتمان: ۵۰۰ تا ۱۰۰۰ متر و در شرایطی قطع
 - در جنگل: ۱۰۰ تا ۲۰۰ متر
 - داخل هواپیما: ۵۰ متر
 - داخل تونل: قطع كامل
 - بر پشتبام آپارتمان: ۲ تا ۴ متر
 - زير پلها: قطع كامل

۲-۵-۶ کاربردها

اساس کار دستگاه موقعیتیاب تعیین موقعیت است و این کار با دریافت امواج ماهوارههای موقعیتیاب که در مدارهایی به دور کره زمین در چرخش هستند، انجام میشود. برای تعیین موقعیت، گیرنده

موقعیت یاب زمانهای دریافت شده را با زمان خود مقایسه می کند. تفاوت این دو مشخص کننده فاصله گیرنده موقعیتیاب از ماهواره مزبور میباشد. این عملی است که دقیقا یک گیرنده موقعیتیاب انجام می دهد. با استفاده از حداقل سه ماهواره یا بیشتر، موقعیت یاب می تواند طول و عرض جغرافیایی مکان خود را تعیین نماید. (که آن را تعیین دو بعدی مینامند) و با تبادل با چهار (و یا بیشتر) ماهواره یک موقعیتیاب میتواند موقعیت سه بعدی مکان خود را تعیین نماید که شامل طول و عرض جغرافیایی و ارتفاع مىباشد. با انجام پشت سر هم اين محاسبات، موقعيتياب مىتواند سرعت و جهت حركت خود را نیز به دقت مشخص نماید امروزه در بعضی مکانهای ایران قادر به دریافت اطلاعات تا ۱۰ ماهواره میباشیم و حداقل به ۴ تا ۵ ماهواره در هر زمان از شبانه روز و در هر مکان دسترسی داریم. هر قدر تعداد ماهوارههای قابل مشاهده بیشتر شود معادلات اساسی تعیین موقعیت بیشتر خواهند شد و بنابراین زمان لازم برای تعیین موقعیت یک نقطه کاهش یافته و دقت تعیین موقعیت نیز افزایش خواهد یافت. نکته مهمی که میبایست مورد توجه قرار گیرد این است که ارتفاعی که موقعیتیاب به ما میدهد با ارتفاع موجود در نقشهها و اطلسها فرق می کند. ارتفاع موقعیتیاب ارتفاع ژئودتیک است که نسبت به سطح مبنایی به نام بیضوی مقایسه اندازه گیری می شود، در حالی که ارتفاع موجود در نقشهها ارتفاع اورتومتریک یا ارتفاع از سطح ژئوئید میباشد که از سطح دریاهای آزاد محاسبه می گردد. مقدار اختلاف این دو مقیاس در بیشترین حالت حدود ۱۰۰ متر است. موقعیتیاب اطلاعات موقعیتی را توسط اعداد و دریک سیستم مختصاتی بیان می کند.

دستگاه جیپیاس یک رایانه کوچک است که جهت انجام امور خاصی برنامهریزی شده است؛ بنابراین این رایانه با داشتن مختصات شما می تواند کارهای دیگری هم انجام بدهد. مثلا می تواند زمان طلوع و غروب خورشید را در موقعیت شما بگوید. همچنین زمان طلوع و غروب ماه. شاید خیلی جالب باشد ولی جیپیاس می تواند زمان باقی مانده برای رسیدن به مقصد مورد نظر را با توجه به سرعت شما محاسبه کند. همچنین میانگین سرعت شما، بیشترین سرعت، میانگین سربالایی و سرازیری مسیر، سرعت عمودی، موقعیت منطقه از نظر شکار و ماهیگیری و شکار در هر نقطه جهان، محاسبه مساحت یک نقطه ناشناخته و بر گرداندن شما از مسیر آمده را نیز می تواند انجام دهد.

فصل سوم اجزای مورد استفاده در سیستم ردیابی

۱-۳ مقدمه

هدف اصلی پروژه ما طراحی و پیادهسازی سامانهای است که بتوان توسط آن موقعیت دقیق و مسیر حرکت هر جسم متحرک را در هر زمان تعیین کرد. سامانه ذکر شده باید علاوه بر عملکرد مناسب، از لحاظ هزینه هم به صرفه باشد.

برای این که بتوانیم چنین سامانه ای را طراحی کنیم اول باید نیازمندیهای سامانه را تشخیص دهیم، معماری کلی سامانه موردنظر خود را به دست آوریم و سپس با استفاده از این معماری و نیازسنجی انجام شده برای پیاده سازی از ماژولهای مناسب استفاده کنیم. در این فصل در قسمت ۲-۲ ابتدا طرح کلی سامانه ردیابی را توضیح می دهیم و سپس در بخش ۳-۳ اجزاء مورد استفاده در این طرح را معرفی می کنیم.

7-7 طراحی و معماری سیستم

در این قسمت به طراحی سیستم خود می پردازیم. با توجه به نیازمندیهای پروژه باید ماژولهای فرستنده و گیرنده، پروتکل ارتباطی و برنامه کاربردی برای نمایش اطلاعات را مشخص کنیم. هدف اصلی یک سیستم ردیابی این است یک شی خاص را ردیابی کرده و مسیر حرکت آن را در هر زمانی بدست آوریم. در واقع سیستم ردیابی اطلاعاتی درباره مکان فعلی و سرعت شی مورد نظر را در اختیار ما می گذارد. در انجام انی پروژه ارتباط ما به صورت یک طرفه بوده است، به این صورت که به طور پیوسته مختصات مکانی شی متحرک اندازه گرفته می شود و به یک سرور فرستاده می شود و سپس پردازشهای لازم در سمت سرور بر روی این اطلاعات صورت می گیرد. با توجه به توضیحات گفته شده می توان به سه قسمت Design and Implementation of Vehicle Tracking System Using)

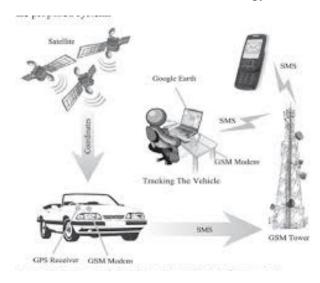
- بدست آوردن موقعیت مکانی شی متحرک با استفاده از ماژول جی پی اس
 - ارسال اطلاعات مکانی به سرورهای نرمافزاری توسط مودم جی اس ام
- ذخیره اطلاعات مکانی در سمت سرور و پیادهسازی برنامه کاربردی برای نمایش مسیر حرکت شی بر روی نقشه

همانطور که دیدیم معماری سیستم ما دارای چهار بخش اصلی است. بخش اول مربوط به گرفتن موقعیت

مکانی شی از ماهواره با استتفاده از ماژول جی پی اس است. بخش دوم مربوط به ارسال اطلاعات دریافتی به سرور با استفاده از مودم جی اسم ام است و بخش سوم هم توسعه برنامه کاربردی است که با استفاده از اطلاعات دریافت شده موقعیت شی مورد نظر نمایش داده می شود. [۱]

Design and Implementation of Vehicle Tracking System Using GPS/GSM/GPRS Tech-)

(nology and Smartphone Application

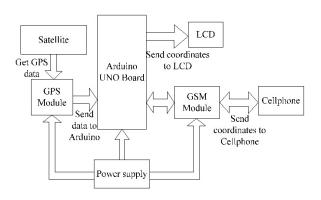


شکل ۳-۱: بلاک دیاگرام سیستم ردیابی

شکل ۳-۱ نمای کلی از معماری سیستم طراحی شده و ارتباط بین بخشهای آن را نشان میدهد. برای انتخاب ماژولها لازم است وظیفه هر بخش را دقیق بدانیم و ماژول مورد نظر برای آن را انتخاب کنیم.

- در بخش اول لازم است ما موقعیت مکانی شی مورد نظر را به طور پیوسته اندازه بگیریم. در واقع به محض حرکت کردن شی، ماژول جی پی اس به طور پیوسته اطلاعات مکانی و زمانی شی مورد نظر را از ماهواره دریافت می کند. سیگنال دریافتی از ماهواره ضعیف می باشد و لذا باید از یک آنتن برای تقویت سیگنال مورد نظر استقاده کنیم و در انتها سیگنال تقویت شده که حاوی اطلاعات مکانی و زمانی شی متحرک می باشد را به برد آردوینو می فرستد.
- در بخش دوم اطلاعات ارسالی توسط جی پی اس توسط مودم جی اس ام به سمت سرور فرستاده می شود.
- سرورهای نرمافزاری پس از دریافت اطلاعات آنها را تحلیل میکنند. ارتباط ما در این پروژه به صورت یکطرفه میباشد و درخواستی از سمت سرورهای نرمافزاری نخواهیم داشت. در این

قسمت پروژه یک نرمافزار تحت وب توسعه داده خواهد شد تا بتواند اطلاعات ارسالی را پردازش و ذخیره کند. در قسمت آخر هم این اطلاعات ذخیره شده در صفحه وب طراحی شده نمایش داده می شود.



شکل ۳-۲: معماری سیستم ردیابی پیشنهادی

۳-۳ اجزاء سیستم

در قسمت قبل معماری سیستم را مشخص کردیم. حال اجزاء این معماری را به طور دقیق بیان و معرفی می کنیم.

۳-۳-۱ اجزاء سختافزاری

اجزای سختافزاری که برای پیادهسازی این سامانه استفاده شده است عبارتند از:

- ماژول آردوینو
- ماژول سیم ۸۰۸ ۱
- آنتن جي پي اس ۲
- آنتن جي اس ام "

SIM 808

GPS Antenna⁷

GSM Antenna^r

7-7-7 ماژول آردوینو

آردوینو یک ریزپردازنده متنباز اس که برای نوشتن برنامههایی که با محیط و اشیا بیرون در تعامل هستند مناسب است. این برد مناسب نمونهسازی میباشد و نرم افزار و طرح سختافزار آن به صورت آزاد در اختیار تمام افراد قرار گرفته است و هر فرد علاقهمند حتی با دانش و تجربه اندک در حوزه الکترونیک میتواند از آردوینو برای انجام پروژههای خود استفاده نماید.

C++ و C آردوینو محیط ساده ای برای برنامه نویسی دارد که هر شخصی با اندکی آشنایی با زبان C و C++ می تواند در این محیط برنامه نویسی کند و برنامه نوشته شده را در آردوینو اجرا نماید. به میکروکنترلر آردوینو میتوان حسگرهای مختلف متصل و آنها را کنترل کرد. ریزپردازنده به کار رفته بر روی برد آردوینو بر اساس زبان برنامه نویسی آردوینو بر پایه Wiring و محیط ویژه کدنویسی آن بر پایه برنامه ریزی شده است و برای کدنویسی به نرم افزار یا کامپایلر جانبی نیازی ندارد.

آردوینو انواع مختلفی دارد که ما از آردوینو R3 Uno R3 در این پروژه استفاده کردهایم. R3 سومین و آردوینو انواع مختلفی دارد که ما از آردوینو Uno یک میکروکنترلر بر پایه ATmega328 میباشد. و Uno آخرین نسخه آردوینو Uno میباشد. این برد آردوینو Uno یک میکروکنترلر بر پایه و و و و و تا و و و تا باشد. این برد دارای و و تاژ کاری آن 0 و ولت میباشد. این برد دارای و و تاژه و و خروجی دیجیتال، یک پورت یو اس 1, یک ورودی منبع تغذیه و یک دکمه بازنشانی 1 است که اجازه اتصال بردهای توسعه مختلفی را فراهم میآورد. در شکل 1-۱ برد آردوینو Uno را مشاهده می کنید.



شكل ۳-۳: برد آردوينو UNO R3

USB Port[†] Reset^Δ

۳-۳-۳ ماژول 808 SIM

ماژول SIM 808 یک ماژول ترکیبی از GSM/GPRS و ماژول GPS با قابلیت پشتیبانی از چهار باند فرکانسی $^{\circ}$ SIM 808 یک ماژول ترکیبی ارسال داده، پیام کوتاه و برقراری تماس صوتی میباشد. فرکانسی $^{\circ}$ (۱۹۰۰/۱۸۰۰/۹۰۰/۹۰۰/۱۸۰۰/۹۰۰/۹۰۰/۱۸۰۰/۹۰۰/۱۸۰۰ میباشد که سیم کارت در داخل آن قرار می گیرد.این ماژول بر پایه این ماژول دارای یک سوکت سیم کارت میباشد که سیم کارت در داخل آن قرار می گیرد.این ماژول بر پایه آخرین ماژول GSM/GPR از شرکت SIMCOM میباشد که از شبکه چهار باند GSM/GPRS پشتیبانی و برای ردیابی ماهواره ای از فناوری GPS استفاده می کند. در واقع با استفاده از مودم GSM/GPRRS و ماژول سیم ۸۰۸ می توان به تبادل داده روی شبکه GSM از طریق واسط USB پرداخت و از طریق به اطلاعات دستگاههای مستقر در مکانهای دور دسترسی یافت.

طراحی فشرده این تراشه که دو سیستم مخابراتی و موقعیتیاب را در یک بسته ادغام می کند موجب کاهش هزینه و زمان برای انجام پروژههای مبتنی بر GPS شده است. این ماژول با تکنولوژی ذخیره انرژی Power Saving طراحی شده است و مصرف انرژی آن در حالت خواب بسیار کم در حدود یک میلی آمپر می باشد.

این ماژول دارای ۶۸ پین SMT، سوکت یو اس بی، سیم کارت، بلوتوث میباشد. دارای حساسیت بالای دریافت موقعیت جهانی با ۲۲ کانال ردیابی و ۶۶ کانال گیرنده میباشد. علاوه بر این از A-GPS پشتیبانی می کند که برای موقعیت یابی داخل ساختمان استفاده می شود. این ماژول از طریق واسط پشتیبانی می کند که برای می شود و از سطح منطقی ۳.۳ تا ۵ ولت پشتیبانی می کند. از جمله ویژگیهای این تراشه می توان موارد زیر را نام برد:

- یشتیبانی از سیم کارت تمامی آیراتورها
- دارای رابط SPI/USBSerial و صدای آنالوگ
 - دارای مدار کنترل شارژ
 - پشتیبانی از فرکانس ساعت
 - کممصرف (۱ میلی آمپر در حالت خواب)
 - ولتاژ ورودی ۴.۳ تا ۴.۴ ولت

MHZ⁹

• قابلیت نصب ۳ آنتن GPS, GSM, Bluetooth

در شکل ۳-۳ و ۳-۳ این تراشه را مشاهده می کنید.



شكل ۳-۴: نمايي از قسمت روبرو تراشه 808 SIM



شكل ۳-۵: نمايى از قسمت پشت تراشه 808 SIM

۳-۳-۳ آنتن GPS

بهتر است قبل از معرفی آنتن GPS، شیوه موقعیتیابی توسط سیستم موقعیتیاب جهانی [^] را به طور مختصر توضیح بدهیم. سیستم GPS در واقع شامل ۲۷ ماهواره است که در اطراف زمین در حال گردش مختصر توضیح بدهیم.

هستند که از این ۲۷ ماهواره π تای آنها به صورت رزرو شده میباشند. هر ماهواره سیگنالهای منحصر به فرد و پارامترهای مداری را ارسال می کند و هر گیرنده ای که این سیگنال را دریاف کند، با رمزیشایی اطلاعات دریافتی می تواند موقعیت دقیق ماهواره را پیدا کند. با اتصال سیستم موقعیتیاب به سه ماهواره می توان موقعیت دوبعدی یعنی طول و عرض جغرافیایی و با اتصال به چهار ماهواره میتوان موقعیت سه بعدی را به دست آورد. جی پی اس با دریافت سیگنالهای ماهواره، موقعیت و مکان شی را مشخص می کند. برای دریافت درست سیگنال باید از آنتن استفاده شود. سیگنالهای ماهواره ای جی پی اس در خطوط L1 و L2 به ترتیب دارای فرکانسهای ۱۸۷۵.۴۲ و ۱۲۲۸ مگاهر تز میباشند اما قدرت سیگنال دریافتی معمولا ضعیف بوده و در حدود ۱۶۶ دسی بل آمی میباشد که این موضوع لزوم وجود آنتن و تقویت کننده سیگنال جی پی اس را نشان می دهد. این آنتن سیگنال را به اندازه ۲۸ دسی بل تقویت می کند و جریان حدود ۱۰ میلی آمپر می کشد و دارای کابلی به طول L متر می باشد که این موجب می شود به راحتی به هر جایی که لازم است دسترسی پیدا کند. این آنتن مغناطیسی است و می تواند به بالای ماشین یا هر ساختار فلزی دیگر بچسبد. دارای فرکانس کاری ۱۵۷۲.۴۲ مگاهر تز و محدوده ولتاژ L تا می می باشد.

همانطور که گفتیم سیگنال GPS بسیار ضعیف هستند و برای تقویت آنها به آنتن نیاز داریم. از این رو انتخاب آنتن مناسب نقش مهمی در عملکرد GPS دارد. یک واحد GPS به یک دید واضح و بدون مانع با آسمان نیاز دارد تا بتواند بهترین سیگنالهایی که موجب می شود با ماهواره ارتباط برقرار کند را دریافت کند. GPS برای کابلهای طویل از مبدل بالا/پایین استفاده می کند. به این صورت که آنتن سیگنال GPS را دریافت می کند، آن را به یک فرکانس پایین تر تبدیل می کند و سپس از طریق کابل آن را می فرستد. در سمت گیرنده GPS هم یک مبدل بالا وجود دارد که فرکانس آن را به فرکانس سیگنال اصلی برمی گرداند و آن را به گیرنده GPS می فرستد. در شکل ۳-۴ این آنتن را مشاهده می کنید.

۳-۳-۵ آنتن GSM

ارتباطات سیستم موقعیتبای جهانی وابسته به آنتن میباشد. آنتن به سیگنالهای ارتباطی اجازه میدهد، ارسال و دریافت شوند. آنتن مورد استفاده در این پروژه در چهار باند فرکانسی با بهره ۲ دسیبل کار میکند. (۱۰) در واقع فرکانس کاری آن ۹۶۰، ۹۷۰، ۱۷۱۰، ۱۸۸۰ مگاهرتز میباشد. (۱۱)



شکل ۳-۶: آنتن GPS

شکل ۳–۵ برخی از مشخصات آنتن را نشان میدهد.(مقاله ۲۰۱۶) و در شکل ۳–۶ این آنتن را مشاهده میکنید.

Item	Value
Frequency	850 MHz-900 MHz-2.1 GHz-1800 MHz-1900 MHz
Impedance	50 Ohms
Mounting	on glass
Polarization	horizontal
Gain	2.14dBi
VSWR	< 2:1
Power handling	25W
Connector	RPSMA Male
Size	117mm x12,5mm x 4mm
Operating temperature	-40°C to +85°C

شکل ۳–۷: مشخصات آنتن GSM

۳-۳-۶ اجزاء نرمافزاری

۳-۳-۳ نرمافزار Arduino IDE

نمای Y-Y نمای برنامه برای برنامه برای برنامه برای آردوینو، نرمافزار Arduino IDE میباشد که در شکل Y-Y نمای کلی از ظاهر این برنامه را مشاهده می کنید. با استفاده از زبانی شبه Y-Y میتوان برنامه مورد نیاز را نوشت



شکل ۳–۸: آنتن GSM

و بعد از کامپایل، کد هگز تولید شده بر روی آردوینو باز می شود. کتابخانههای مختلف و متناسب با ماژولهای مختلف وجود دارد که کدنویسی را راحت تر می کند. برای دریافت داده از ماهواره و ارسال آن به تلفن همراه، برنامه با استفاده از ان نرمافزار نوشته می شود. (Based Vehicle Tracking System)



شکل ۳-۹: نمایی از نرمافزار آردوینو

google map ∧-٣-٣

فصل چهارم پیادهسازی در بخش قبلی معماری کلی سیستم و ماژولهای موردنیاز برای پیادهسازی سیستم ردیابی را بیان و به صورت اجمالی معرفی کردیم. در این فصل به چگونگی قرار گرفتن و ارتباط بخشهای مختلف می پردازیم و پیادهسازی سیستم را توضیح خواهیم داد.

سیستم ردیابی طراحی شده در این پروژه از ماژول Arduino uno و ماژول SIM808 که شامل آنتن GPS و GSM میباشد، برای ردیابی استفاده میکند. هسته اصلی این پروژه میکروکنترلر آردوینو میباشد. موقعیت جغرافیایی شی توبط آنتن GPS دریافت شده و سپس این اطلاعات با استفاده از تکنولوژی GSM به وب سرور فرستاده میشود. برای مشاهده کردن و ردیابی شی بر روی نقشه، یک برنامه کاربردی تحت وب توسعه داده شده است. این برنامه کاربردی به زبان HTML ،PHP نوشته شده و از نرمافزار برای اجرای آن استفاده میشود.

در ابتدا ماژول Sim808 برای گرفتن موقعیت مکانی از ماهواره مقداردهی اولیه میشود. تنظیمات اولیه این ماژول GPS این ماژول قادر الیه این دستگاه با استفاده از دستورات AT انجام میشود. با متصل کردن آنتن GPRS این ماژول قادر خواهد بود مختصات مکانی را از ماهواره دریافت کند. سپس تنظیمات مربوط به شبکه GPRS انجام میشود.

آنتنهای GSM و GPS به ماژول SIM808 متصل میشوند. برد آردوینو و ماژول GPS دارای پین اتصال به زمین مشترک هستند. برنامه نوشته شده به زبان C بر با استفاده از نرمافزار Arduino IDE روی برد آردوینو آپلود میشود.

در شکل ۴-۱ نحوه اتصال ماژولهای مختلف در سیستم ردیابی نشان داده شده است:



شکل ۴-۱: سیستم ردیابی طراحی شده

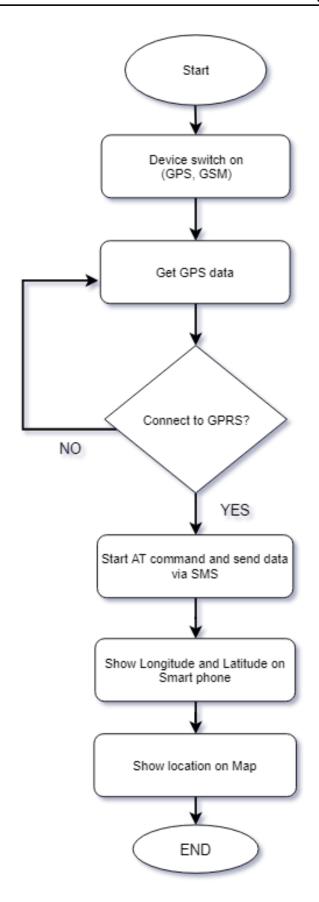
۱-۴ بررسی عملکرد سیستم ردیابی

همانطور که گفته شد، قسمت سخت افزاری سیستم ما از چهار ماژول SIM808، گیرنده جیاسام، گیرنده جیپیاس و میکروکنترلر آردوینو تشکیل شده است. در این قسمت، پیادهسازی سیستم طراحی شده، شیوه ارتباط اجزای مختلف و کد پیادهسازی شده را توضیح خواهیم داد.

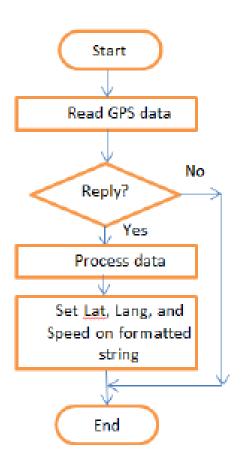
1-1-4 بررسی عملکرد مدار

پیش از پرداختن به ماژولها و شیوه اتصال آنها، لازم است شیوه عملکرد میکروکنترلر سیستم و نحوه پردازش اطلاعات را در فلوچارتی مشاهده کنیم. عملکرد کلی سیستم در بخش قبل توضیح داده شد. اکنون با ارئه فلوچارتی درباره الگوریتم پیادهسازی شده میتوانیم درک بهتری نسبت به روند کار در مدار سختافزاری طراحی شده و کد نوشته شده برای آن داشته باشیم. فلوچارت شکل ۲-۲ روند کلی کد پیادهسازی شده بر روی آردوینو را نمایش میدهد.

در ابتدای کار برای تست سیستم طراحی شده، آنتن جیپیاس به ماژول SIM808 متصل می شود تا موقعیت مکانی (طول و عرض جغرافیایی) شی را از ماهواره دریافت کند. برای انجام این کار از نرم افزار Arduino IDE برای پروگرم کردن کد نوشته شده بر روی برد آردوینو استفاده می شود. در فلوچارت شکل ۴-۳ نحوه کار GPS را نشان داده شده است.



شکل ۴-۲: عملکرد کد پیادهسازی شده بر روی آردوینو [۹، ۵، ۴]



شکل * -۳: فلوچارت خواندن اطلاعات GPS شکل

فصل پنجم جمع بندی و نتیجه گیری در پایان گزارشهای علمی و فنی لازم است که جمعبندی یا نتیجه گیری نهایی ارائه شود. در این موارد می توان آخرین فصل پایان نامه که پیش از مراجع قرار می گیرد را به این امر اختصاص داد.

۱–۵ پیشنهادات

در این بخش پیشنهاداتی که محقق جهت ادامه تحقیقات دارد ارایه می گردد. دقت شود که پیشنهادات باید از تحقیق انجام شده و نتایج ان حاصل شده باشد و از ذکر جملات کلی باید پرهیز کرد.

منابع و مراجع

- [1] Bidabad, Behroz and Tayebi, Akbar. Design and implementation of vehicle tracking system using gps/gsm/gprs technology and smartphone application. *arXiv* preprint arXiv:0710.2816, 2014.
- [2] Cui, Youjing and Ge, Shuzhi Sam. Autonomous vehicle positioning with gps in urban canyon environments. *IEEE Transactions on Robotics and Automation*, 19(1), February 2003.
- [3] ElShafee, Ahmed, Menshawi, Mahmoud El, and Saeed, Mena. Integrating social network services with vehicle tracking technologies. *International Journal of Computer Applications*, 72(11):22–30, June 2013.
- [4] Hazza Alshamisi, Veton Këpuska. Real time gps vehicle tracking system. *International Journal of Advanced Research in Electronics and Communication Engineering* (*IJARECE*), 6:624 627, March 2017.
- [5] Humaid Alshamsi, Veton Këpuska, Hazza Alshamsi. Real time vehicle tracking using arduino mega. *International Journal of Science and Technology*, 5, December 2016.
- [6] Mangla, Neha, Sivananda, G, Kashyap, Aishwarya, and Vinutha. A GPS-GSM predicated vehicle tracking system, monitored in a mobile app based on google maps. in 2017 International Conference on Energy, Communication, Data Analytics and Soft Computing (ICECDS). IEEE, August 2017.

- [7] Mukhtar, Mashood. GPS based advanced vehicle tracking and vehicle control system. International Journal of Intelligent Systems and Applications, 7(3):1–12, February 2015.
- [8] Pham, Hoang Dat, Drieberg, Micheal, and Nguyen, Chi Cuong. Development of vehicle tracking system using GPS and GSM modem. in 2013 IEEE Conference on Open Systems (ICOS). IEEE, December 2013.
- [9] Rahman, Md. Marufi, Mou, Jannatul Robaiat, Tara, Kusum, and Sarkar, Md. Ismail. Real time google map and arduino based vehicle tracking system. in 2016 2nd International Conference on Electrical, Computer & Telecommunication Engineering (ICECTE). IEEE, December 2016.
- [10] Shah, Sajjad Hussain and Yaqoob, Ilyas. A survey: Internet of things (IOT) technologies, applications and challenges. in 2016 IEEE Smart Energy Grid Engineering (SEGE). IEEE, August 2016.
- [11] Song, H., Zhu, S., and Cao, G. SVATS: A sensor-network-based vehicle anti-theft system. in *IEEE INFOCOM 2008 The 27th Conference on Computer Communications*. IEEE, April 2008.

پيوست

موضوعات مرتبط با متن گزارش پایان نامه که در یکی از گروههای زیر قرار می گیرد، در بخش پیوستها آورده شوند:

- ۱. اثبات های ریاضی یا عملیات ریاضی طولانی.
- ۲. داده و اطلاعات نمونه (های) مورد مطالعه (Case Study) چنانچه طولانی باشد.
 - ۳. نتایج کارهای دیگران چنانچه نیاز به تفصیل باشد.
- ۴. مجموعه تعاریف متغیرها و پارامترها، چنانچه طولانی بوده و در متن به انجام نرسیده باشد.

کد میپل

```
with(DifferentialGeometry):
with(Tensor):
DGsetup([x, y, z], M)
frame name: M
a := evalDG(D_x)
D_x
b := evalDG(-2 y z D_x+2 x D_y/z^3-D_z/z^2)
```

واژهنامهی فارسی به انگلیسی

حاصل ضرب دکارتی Cartesian product	Ĩ
خ	اسکالر
خودریختی Automorphism	ب
ა	بالابر
Degree	پ
J	پایا
microprocessor	ت
ز	تناظر
Submodule	ث
س	ثابتساز Stabilizer
Character	ح جایگشت
ص	ج. ۱۰۰۰ - ۱۰۰۰ - ۱۰۰۰ - ۱۰۰۰ - ۱۰۰۰ - ۱۰۰۰ - ۱۰۰۰ - ۱۰۰۰ - ۱۰۰۰ - ۱۰۰۰ - ۱۰۰۰ - ۱۰۰۰ - ۱۰۰۰ - ۱۰۰۰ - ۱۰۰۰ - ۱۰
صادقانه Faithful	چند جملهای Polynomial
ض	τ

انگلیسی	به	فارسی	مەي	اژەنا	ا
			$\overline{}$		-

همبند	ضرب داخلی
ی	ط
Edge	طوقه
	ظ
	ظرفیت
	3
	عدم مجاورت Nonadjacency
	ف
	فضای برداری Vector space
	ک
	کاملاً تحویلپذیر Complete reducibility
	گ
	گراف
	م
	ماتریس جایگشتی Permutation matrix
	ن
	ناهمبند Disconnected
	9
	وارون پذیر Invertible

واژهنامهی انگلیسی به فارسی

A	همریختی Homomorphism
خودریختی	I
В	ایا
دوسویی	L
C	بالابر
گروه دوری	M
D	مدول
Degree درجه	N N
E	
Edge	نگاشت طبیعی
F	0
تابع Function	یک به یک
G	P
گروه	گروه جایگشتی Permutation group
н	Q

Quotient graph
گراف خارجقسمتی

R
U

Reducible
تحویل پذیر

S
Unique

Sequence
V

Sequence
V

فضای برداری
Vector space

Vector space
V

Abstract

This page is accurate translation from Persian abstract into English.

Key Words:

Write a 3 to 5 KeyWords is essential. Example: AUT, M.Sc., Ph. D,..